

Mieściska_2
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	szamotulski	
Gmina	Duszniki	DU_MI_002
Miejscowość	Mieściska	DU_MI_002

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	4.05.2013 r.	Miejsce wykonania	Ogród przydomowy informatora; miejsce zwane „Siedem Dębów” oraz krzyż we wsi
Czas trwania	57 min 15 s 9 min 53 s	Forma i wielkość	Pliki audio WAV, brak danych
Przeprowadzający	M.C.	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
DU_MI_002	M	47 l.	brak	Syn byłego sołtysa i gminnego radnego; w wywiadzie uczestniczyli pozostali domownicy; matka informatora należy do Klubu Seniora w Dusznikach

Informacje etnograficzne	
<i>Tematyka</i>	<i>Pozyskane informacje (ew. cytaty)</i>
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	Nie zna pochodzenia nazwy miejscowości. Szukał w Internecie, ale nie znalazł.
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	Brak informacji.
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	Brak informacji.
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i gałązów narzutowych)	<p>W Kunowie, w lesie jest miejsce nazwane „<i>nie wiem czemu - Siedem Dębów</i>” . To polana w lesie, którą otacza 7 drzew – dębów, nasadzonych w okręgu. Matka informatora pamięta z opowieści, że kiedyś odbywały się tam potańcówki organizowane przez mieszkańców wsi, „<i>ale to było dawno</i>”.</p> <p>Obecnie te drzewa są zabytkami przyrody, prawnie pod ochroną.</p>
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	Brak informacji.
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„ <i>Gdzie Kokoty mieszkali</i> ” (czyli tam, gdzie znajduje się gospodarstwo państwa Kokotów) stał drewniany kościół, który spłonął. Rodzina mieszkająca na tej ziemi wyorywała kości na polu, a czasem słyszeli bicie dzwonów „ <i>jak na łące leżeli</i> ”. (Te

		<p>informacje potwierdzają opowieści Jadwigi Kokot i jej matki, jedynie o biciu dzwona nic mi obie informatorki nie wspominały).</p> <p>Nad stawem w Mieściskach stoi pałac, którego właścicielem był Niemiec Zenkteler, dostał on ten pałac w zamian za zasługi w czasie po I WŚ. W Buku znajduje się ulica jego imienia. Ojciec informatora opowiadał, że ten Zenkteler przegrał ów pałac w karty. (Zenkteler to postać autentyczna).</p>
<p>Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne</p>		
1.	<p>Św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p>	<p>Gdy matka informatora była młoda to w ogóle się nie obchodziło. Informator pamięta, że zabawy pojawiły się na przełomie 70 i 80 XX w. Dzieci informatora chodzą na zorganizowane zabawy, ale wróżb nie urządza. Wróżą czasem w szkołach.</p>
2.	<p>Św. Marcina/11 listopada</p>	<p>Wypiekanie rogali marcińskich.</p>
3.	<p>Adwent</p>	<p>W czas adwentu wyciszają się, utrzymują post w każdą środę i piątek.</p>
4.	<p>Św. Mikołaja (Mikołajki)</p>	<p>Nie obchodzą Mikołajków, w ich rodzinie nigdy nie było takiej tradycji.</p>
5.	<p>Wigilia</p>	<p>Kiedyś przychodził Gwiazdor, ale ostatnio prezenty są pod choinką, bo dzieciaki na tyle podrosły, że nikt się przebierać nie musi. Choinkę ubierają wszyscy, choinka stoi do 2 lutego (MB Gromnicznej). Przygotowują dwanaście potraw: barszcz z uszkami, karp smażony, ryby w occie, śledzie w śmietanie, ryba po grecku (jako nowość od około 10 lat), kutia (tradycje wniosła żona Waldemara, której rodzice pochodzą spod Częstochowy), kluski z makiem. Opłatkami dzieli głowa domu, najstarszy mężczyzna w domu. Przygotowuje się dodatkowe nakrycie, umieszcza sianko pod obrusem. Po kolacji</p>

		wigilijnej wybierają się na Pasterkę. Śpiewają wspólnie kolędy.
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	Wybierają się do kościoła w oba dni świąteczne. „ <i>W pierwsze święto</i> ” zbiera się rodzina lub odwiedzają krewnych.
7.	Sylwester/Nowy Rok	Sylwestra spędzają w domu, albo wychodzą na zabawę poza domem. Przeważnie jednak w domu zostają.
8.	Trzech Króli	Wybierają się do kościoła, „ <i>jest święto</i> ”.
9.	Kolędnicy	Wcześniej nie było kolędników, od jakiś 2-3 lat chodzą. Dwie, trzy osoby – „ <i>mają szopkę, przyjdą z gwiazdą, kożuch jakiś mają</i> ”. Pośpiewają. Dostają „ <i>jakiś drobne</i> ”.
10.	MB Gromniczej	Święci się gromnice w kościele, którą zapala się w czasie burzy ustawiając ją przy oknie Jak idzie ciężka burza wystawia się obraz Matki Boskiej i gromnice. Obraz wystawia żona informatora. Te zabiegi mają chronić dom.
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	Karnawału nie obchodzi się hucznie, ze względu na brak funduszy i czasu. „ <i>Jak wychodzimy w Sylwestra to nie w karnawał lub na odwrót</i> ”. W tłusty czwartek pieką pączki.
12.	Topienie Marzanny	W szkole tylko dzieci obchodzą (od czasów szkolnych informatora).
13.	Środa Popielcowa	W Środę Popielcową obowiązkowo wybierają się do kościoła. Utrzymują bezmięsny post, posiłki są regularne, ale skromniejsze.
14.	Śródpoście	W Wielki Post zachowują bezmięsny post w środy i piątki.
15.	Niedziela Palmowa	Robią palmy z gałązek bazi i gryczpanu (buzszpanu) i idą do kościoła na świecenie. Gdy matka informatora była małą dziewczynką to jej mama kazała im jeść po jednej małej bazi z poświęconej palmy, by zdrowi byli. Palmę po poświęceniu kładzie się za obraz, aby ochronić domostwo od pioruna.

		Informator i jego dzieci nie zwrócili uwagi na ten zwyczaj.
16.	Triduum Paschalne	W Wielki Piątek zachowują ścisły post. W Wielką Sobotę wybierają się na święcenie pokarmów. Do koszyczka: jajko (pisanki malowane pisakami), chleb, wędlina (szynka), baranek z masła, sól, pieprz, słodycze, kawałek babki. W Wielką Sobotę wybierają się na msze na święcenie ognia i wody. Wodę święconą zabierają do domu i wystawiają gdy po Bożym Narodzeniu chodzi ksiądz po kolędzie.
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	W Niedzielę Wielkanocną najpierw wybierają się do kościoła, przed święceniem. Śniadanie spożywają dopiero po powrocie z mszy. Dzieli się poświęconym jajkiem, rozdzielają święconkę z koszyczka. Gotowano barszcz biały, żurek, białą kielbasę, podawano również wędliny. Jak dzieciaki były małe przychodził Zajączek - gniazdka pochowane w bukszpanie, w które wkładano słodycze dla dzieci, chowano w ogrodzie, a dzieciaki musiały szukać.
18.	Poniedziałek Wielkanocny	W Wielki Poniedziałek wybierają się do kościoła. „ <i>Albo przyjmujemy gości, albo jedziemy w gości</i> ”. Zachowana jest tradycja lanego poniedziałku, choć według informatora, kiedyś był bardziej obfity, teraz mniej, ale może wynika to z pogarszania się pogody.
19.	Zielone Świątki	Święcenie brzózek.
20.	Boże Ciało	Po procesji na Boże Ciało brzócki z przybrania ostatniego ołtarza są łamane, a później „ <i>utykane na polach</i> ” lub zanoszone do obory „ <i>aby się darzyło</i> ”. Zostają te brzócki do następnych świąt. Boże Ciało co roku obchodzone jest w innej wsi, w zeszłym roku (2012) uroczystość odbywała się w Mieściskach. Na zakończenie oktawy Bożego Ciała święci się wianki w kościele, matka informatora wspomina, że w zeszłym roku oprócz niej, w kościele była tylko jedna osoba. Żałuje, że ta tradycja zanika. Zakończenie oktawy Bożego Ciała odbywa

		się co roku w innej wsi parafii.
21.	Św. Jana	Nie obchodzono.
22.	MB Zielnej	Wybierają się do kościoła z bukietami. W bukiet wkomponowano kwiaty, macierzankę, koniczynę, bratki, zioła, mak, warzywa (np. korzeń marchwi). Z tak przygotowanymi bukietami do kościoła chodzą kobiety, nie ma tradycji aby mężczyźni się wybierali do kościoła. Poświęcone bukiety stoją w domu. Mogą też być wianki.
23.	MB Siewnej	Nie obchodzą.
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	Wcześniej (za innego księdza) msza celebrowana była na cmentarzu, obecnie odbywa się w kościele. W Dzień Wszystkich Świętych odwiedza się groby, zapala znicze. W Zaduszki „ <i>należy siedzieć w domu, bo dusze się odwiedzają, trzeba dać im spokój</i> ” – tak mówiła babka informatora, któremu przekazała to matka.
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	Brak informacji.
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	Matka informatora była rodzona w domu przy pomocy akuszerki/położnej, ona sama rodziła dzieci w szpitalu. „ <i>W moich czasach to się tak nie chodziło do lekarza</i> ”.
2.	Ślub i wesele	Przygotowania – nauki przedślubne w kościele. Pulteram – kiedyś było dzień przed weselem (za czasów matki informatora), gdy informator się żenił u jego żony w domu też na dzień przed weselem obchodzono. „ <i>Kiedyś przychodzili pod dom narobić bałaganu</i> ” np. rozrzucali pierze, tłukli butelki. Należało się wykupić, aby nie bałaganili. Obecnie pulteram odbywa się na tydzień przed ślubem. (Informatorom nieco się

to miesza). Wesele kiedyś (za czasów matki informatora) obchodzono w domach, obecnie raczej wynajmuje się sale. Podczas wesela urządzano oczepiny (np. rzucanie welonem nieco się to miesza). Wesele kiedyś (za czasów matki informatora) obchodzono w domach, obecnie raczej wynajmuje się sale. Podczas wesela urządzano oczepiny (np. rzucanie welonem i muchą). Niegdyś (czasy młodości matki informatora) poprawiny odbywały się tydzień po weselu, obecnie dzień po. Według matki informatora lepiej jest jak poprawiny są na drugi dzień po, bo nie trzeba przygotowywać nowego zestawu posiłków.

Istniała też tradycja wyprowadzania z domu. Para młoda była w domu (rodzinnym panny młodej), orkiestra witała gości grając, (goście często dodatkowo dopłacali muzykom), następnie wraz z zebranymi już gośćmi odprowadzali parę młodą do kościoła. Zarówno gdy matka informatora brała ślub, jak i gdy informator się zenił i jego siostra wychodziła za mąż to ten zwyczaj funkcjonował/do około 25 – 30 lat temu, czyli do końca lat 80, początku 90-tych XX w.

Istniał też zwyczaj „stawiania” bram na drodze, trzeba było dać wykupne. Bramy stawiano po ślubie w kościele, na drodze, gdy wszyscy udawali się na wesele. Bramą był kawałek sznurka, grodzący przejście i muchą). Niegdyś (czasy młodości matki informatora) poprawiny odbywały się tydzień po weselu, obecnie dzień po. Według matki informatora lepiej jest jak poprawiny są na drugi dzień po, bo nie trzeba przygotowywać nowego zestawu posiłków.

Istniała też tradycja wyprowadzania z domu. Para młoda była w domu (rodzinnym panny młodej), orkiestra witała gości grając, (goście często dodatkowo dopłacali muzykom), następnie wraz z zebranymi już gośćmi odprowadzali parę młodą do kościoła. Zarówno gdy matka informatora brała ślub, jak i gdy

		<p>informator się żenił i jego siostra wychodziła za mąż to ten zwyczaj funkcjonował/do około 25 – 30 lat temu, czyli do końca lat 80, początku 90-tych XX w.</p> <p>Istniał też zwyczaj „stawiania” bram na drodze, trzeba było dać wykupne. Bramy stawiano po ślubie w kościele, na drodze, gdy wszyscy udawali się na wesele. Bramą był kawałek sznurka, grodzący przejście.</p>
3.	Śmierć i pogrzeb	<p>Kiedyś zmarły zostawał w domu przez 3 dni, do dnia pogrzebu wspólnie odmawiano różaniec (sąsiedzi się schodzili). Tradycja pozostawiania ciała odeszła około 15 lat temu - przepisy się zmieniły - zmarły już w domu nie leży, ciało zabiera zakład pogrzebowy. Sąsiedzi nadal schodzą się na modlitwę do domu zmarłego.</p>
4.	Inne zjawiska	Brak informacji.
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		<p>W gminie są zespoły - Duszniczanki, Niewierzanki, Podrzewianki, Złoty Kłós, Halka (chór z Dusznik). „<i>Wójt o to dba, ludzie niby coś chcą, ale jak coś się organizuje to nie przychodzą</i>”.</p>
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		Brak informacji.
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		Brak informacji.
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok	<p>Krzyż jest we wsi, został przestawiony. Wcześniej stał bliżej lasku. Informatorzy nie znają historii tego krzyża. We wsi nie ma żadnych kapliczek.</p>

	fundacji, fundatorzy)	
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak informacji.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak informacji.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak informacji.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	Brak informacji.
6.	Lokalne odpusty	8 grudnia jest odpust na święto Matki Boskiej Niepokalanego Poczęcia w Bytyniu (ze względu na to, że parafia jest pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny).

V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie

1.	Dożynki	<p>Dożynki gminne organizowane na początku września. Odbywają się od czasu, gdy urząd sprawuje obecny wójt, czyli od 20 lat.</p> <p>Najpierw celebrowana jest msza, następnie przemarsz przez wieś z maszynami rolniczymi. Wójt otrzymuje specjalny wieniec, musi być ów wójt „<i>obtańczony i odśpiewany</i>”. „<i>Wieniec robi wieś</i>”. Każda wieś ma swój własny, ten wręczany wójtowi jest większy i bardziej okazały. Każda wieś ma też chleb dożynkowy. Dożynki mają swojego starostę i starościnę.</p> <p>Wcześniej odbywały się dożynki powiatowe, ale nikt z rodziny nie pamięta jak wyglądały.</p> <p>Organizowane są też dożynki parafialne w kościele na koniec sierpnia. Odbywa się msza święta, przygotowany jest jeden</p>
----	---------	---

		wspólny wieniec, co roku inna wieś go przygotowuje. Ten wieniec zostaje w kościele. Kiedyś każda wieś przygotowała osobno, ale ksiądz zażyczył sobie jeden.
2.	Dni gminy/wsi	Dni wsi nie są obchodzone.
3.	Lokalne festyny	„Moja wieś aktywna” – festyn organizowany 3 maja, jest rywalizacją sołectw. W tym roku na 17 sołectw udział wzięło tylko 5. Synowie informatora przebrali się na pokaz mody, jeden za rolnika letniego, drugi za zimowego. Przygotowano scenkę przedstawiającą Mieściska w konwencji ławeczki z serialu „Ranczo”. Mieściska zajęły pierwsze miejsce.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	Brak informacji.